

zaposlenih v proizvodnji papirja, prav toliko v predelavi, neposredno pa preko mnogih vzdrževalnih in inženiring podjetij še vsaj dvakrat toliko. Slovenske papirnice ter papirni predelovalci so glede na visok delež izvoza (>85 %) gradili na svoji konkurenčnosti s posodabljanjem procesov, povečevanjem snovne in energetske učinkovitosti, specializacijo proizvodnih programov ter investirale mnogo v sistematično spremljanje in zmanjševanje svojih vplivov na okolje, saj so se le tako lahko obdržale in ostale konkurenčne v evropskem, pa tudi svetovnem prostoru. Kljub vsemu panoga težko sprejema, da imamo v Sloveniji cene električne energije in plina med najvišjimi v Evropi, obremenjenimi še z visokimi trošarinami, togo delovno zakonodajo, visoke bančne marže in visoke obrestne mere. Banke v današnjih razmerah zahtevajo zavarovanja, ki jih industrija ne more zagotavljati. Ob tem na vrata trka konkurenca iz Azije, ki ni tako obremenjena z dajatvami kot evropska, je izvozno spodbujena, hkrati pa uporablja evropsko tehnologijo in izdelke po nizkih cenah prodaja tudi v Evropsko unijo.

Kot že nekajkrat moramo na tem mestu ponovno poudariti, da v Sloveniji pogrešamo posebno obravnavo za energetsko intenzivna podjetja, pozornost trajnostno usmerjenim panogam in izdelkom ter konkretno podporo papirni panogi na področju raziskovalne dejavnosti in izobraževanja ter razvoja kadrov. Po lanski uspešni akciji na področju trošarin si tudi letos

v pogovorih z Ministrstvom za finance prizadevamo zmanjšati trošarino na energente, vendar je glede na stanje proračuna odziv ministrstva za finance medel.

Leto 2010

Ob zaostrenih tržnih razmerah je panoga v celoti proizvedla dobre 3,2 % večjo fizično proizvodnjo, od tega 4,6 % več papirja in kartona. Največjo fizično rast beležimo na segmentu proizvodnje kartona¹, lepenke, valovitega kartona in kuvert, največji upad fizične proizvodnje glede na leto prej pa je zaznati na segmentu embalaže. Panoga v celoti je zabeležila prihodke v skupni višini 675 mio evrov, kar je malenkost nad višino prihodkov v letu 2009. Od tega so papirnice realizirale 488,8 mio prihodkov ali 4,5 % več kot v letu 2009. V letu 2010 se je delež izvoza v prihodkih povečal za skoraj dve odstotni točki, zaradi prej opisanih razmer na trgu surovin in energentov pa so močno porasli stroški materiala, blaga in storitev, ki dosegajo kar 81,67 % prihodkov, kar je skoraj 8 odstotnih točk več kot v letu prej. Panoga po zadnjih podatkih beleži samo v papirnicah 75 zaposlenih manj in po zadnjih podatkih zaposluje 4259 zaposlenih.

Leto 2010 si bomo vsekakor zapomnili po okoli 35 mio eur investicij v papirni in papirno predelovalni dejavnosti, od tega skoraj 19 mio eur v papirnici Radečepapir, kjer so izvedli investicijo v stroj P55 za proizvodnjo vrednostnih papirjev, ki bo ključna za nadaljnji razvoj te papirnice. Omeniti velja tudi lastniško spremembo v zvezi z Valkartonom,

katerega večinski lastnik Belišče d. d. iz Hrvaške je bil z večinskim deležem prodan skupini Duropack iz Avstrije, kar bo povzročilo še nekatere spremembe na trgu embalažerjev kartonske in papirne embalaže v Sloveniji.

Tudi že v pričetku leta 2011 se dogajajo nove lastniške spremembe v slovenski papirni in papirno predelovalni industriji, pa tudi snujejo nove velike investicije, a o tem v naslednji številki revije Papir.

Kako je v letu 2010 poslovala evropska papirna industrija?

Proizvodnja papirja v članicah CEPI je bila 8,1 % višja kot v letu prej in je skupaj proizvedla 96,5 mio. ton papirja in kartona. Sicer se je v Evropi lani zaprlo 8 tovarn in 20 papirnih strojev oziroma skupno za 1,8 mio. ton kapacitet za proizvodnjo papirjev in kartonov.

¹Za primerjavo: Obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji se je v letu 2010 povečal za 6,7 %, pri čemer so za osnovo vzeti podatki leta 2009, v katerem je bil obseg industrijske proizvodnje manjši kar za 16,9 % glede na leto 2008. Po dveh letih upada obsega industrijske proizvodnje je torej v letu 2010 vendarle prišlo do njegove rasti.

Petra Prebil Bašin,
Direktorica Združenja papirne in papirno predelovalne industrije

Ozaveščamo

EKOLOŠKE OZNAKE IN NJIHOV POMEN

ECO-LABELS AND THEIR MEANINGS

The eco-labels on products contain information concerning the meeting of criteria laid down by various environmental authorities at the national, European or global levels. The basic information of an ecological sign is that the product is less harmful to the environment throughout its life cycle, from its creation to destruction.

Ekološke oznake na izdelku so informacija o izpolnjevanju kriterijev, ki jih postavljajo različni okoljevarstveni organi na nacionalni, evropski ali svetovni ravni. Osnovna informacija, ki jo nosi ekološki znak, je, da izdelek čim manj škoduje okolju v celotnem življenjskem ciklu, od nastanka do uničenja.

Ekološki znak ima značilno grafično podobo, logotip in opis, ki poudarja eno ali več ekoloških značilnosti in prednosti izdelka ali embalažne enote.

Ekološke oznake, ki temeljijo na nacionalnih ali mednarodnih okoljevarstvenih kriterijih, so pomembnejše in bolj verodostojne kot tiste, s katerimi svoje izdelke označujejo proizvajalci zaradi večje prepoznavnosti in zato višje tržne vrednosti.

Pogoj za dodelitev znaka je, da izdelek izpolnjuje določene kriterije, ki so določeni v okviru sodelovanja različnih komisij na nacionalnem in mednarodnem nivoju, z različnimi dejavniki: industrijo, trgovino, okoljevarstvenimi in potrošniškimi organizacijami.

Temeljne zahteve za podelitev ekološkega znaka so najpogostejše: zmanjševanje porabe naravnih virov in energije, uporaba tehnologije, ki je prijazna do okolja, zmanjševanje onesnaževanja zraka, tal in vode, zniževanje stroškov ravnanja z odpadki, zmanjševanja hrupa in ohranjanja ekosistemov.

EU roža (Eco Label)

Na ravni EU je najbolj znan znak za ekološke prednosti EU ROŽA, ki združuje informacije o vplivu izdelka na okolje, torej so okolju prijazni izdelki v vsem življenjskem ciklu – od proizvodnje do odlaganja.

EMAS – okoljska politika za trajnostni razvoj

Prispevek k trajnostnemu razvoju kot dolgoročnemu cilju je projekt EMAS z okoljsko politiko Evropskega parlamenta, v kateri so navedene smernice (EN 16001 in ISO 14001) za sistem ravnanja z okoljem (okoljska izjava, kazalniki uspešnosti v Uredbi ES1221/2009), ki vključuje: zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida, spodbujanje učinkovite rabe energije, vode in papirja ter zmanjševanje odpadkov, vključevanje okoljskih smernic v postopke javnih naročil, zagotavljanje primerne ravnanja in zavezanosti prek usposabljanja in krepitev ozaveščenosti, sprejetje preventivnih ukrepov za preprečevanje onesnaževanja, zagotavljanje skladnosti s potrebnimi zahtevami, zagotavljanje zadostnih

sredstev za lastni sistem ravnanja z okoljem, spodbujanje pregledne komunikacije in dialoga.

FSC (Forest Stewardship Council) – certifikat verige sledljivosti lesa in gozdnih proizvodov

FSC oznaka (Forest Stewardship Council) zagotavlja okolju primerno, družbeno koristno in gospodarno izvedljivo gospodarjenje z gozdovi na svetu. FSC certifikat in znak zagotavljata, da proizvodi izpolnjujejo standarde FSC od surovin do predelave, proizvodnje in distribucije.

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes) – program certificiranja sledljivosti lesa in gozdnih proizvodov

Program za odobritev certificiranja (PEFC) sledljivosti lesa in ostalih gozdnih proizvodov ter informacijska povezava

NACE	Kategorija	2006	2007	2008	2009	2010	"2010 / 2009 (%)"
17.110	vlaknine skupaj	214.298	185.630	183.679	191.938	211.000	9,9
17.120	papir	393.127	418.916	406.213	397.425	400.251	0,7
	karton	217.873	220.800	207.828	209.934	232.000	10,5
	lepenka	14.623	14.300	13.178	5.070	6.085	20,0
	higienski papir	68.762	66.530	66.080	66.366	66.583	0,3
	SKUPAJ	694.385	720.546	693.299	672.795	703.519	4,6
17.210	valoviti karton	82.114	82.300	79.762	59.640	66.400	11,3
	embalažni izdelki	76.914	75.245	75.169	72.107	67.272	6,7
	papirne vreče in vrečke	3.887	4.336	4.277	4.077	4.240	4,0
	SKUPAJ	162.915	161.881	159.208	131.783	137.912	4,7
17.290	drugi izdelki iz kartona in lepenke	11.280	4.625	7.134	6.154	6.000	-2,5
	samolepilni materiali	2.700	6.000	6.470	6.170	6.500	5,3
	SKUPAJ	13.980	10.625	13.604	12.324	12.500	1,4
17.230	kuverte, drugi izdelki	5.800	5.700	8.191	8.541	8.968	5,0
17.220	"gospodinjski, higienski in toaletni izdelki iz papirja"	78.265	66.260	65.878	63.436	63.300	-0,2
	SKUPAJ PROIZVODNJA	1.169.643	1.157.142	1.123.859	903.879	932.199	3,1

med surovinami, ki so v gozdnih proizvodih, in izvorom teh surovin.

Proizvodnja brez klora (PCF – processed chlorine free)

Znak pomeni stalni nadzor nad vsemi surovinami in zagotavlja ustrezen vpliv proizvodnega procesa na okolje: porabo vode in energije, kemijo, izpuste ogljikovega dioksida, oceno ekološke politike, omogoča izpolnjevanje in oceno etične prakse upravljanja, nadzor proizvoda, obveščanje javnosti, financiranje raziskav in razvoja.

Totally Chlorine Free

Znak zagotavlja brezklorne postopke in vpliv na zmanjševanje porabe vode in zmanjševanje nastajanja strupenih kloriranih rakotvornih snovi, kot so dioksini, furani PCB's itd.

Znak za biorazgradljivo plastiko (European Bioplastics)

Znak zagotavlja biorazgradljivost oziroma sposobnost kompostiranja materiala.

Ogljični odtis (Carbon footprint)

Ogljični odtis je skupna emisija CO₂ plina in drugih toplogrednih plinov. »Vsek« ima svoj ogljični odtis: človek, proizvod, storitev, avto, hiša ... Izračun ogljičnega

odtisa pove stopnjo ekološke učinkovitosti na področju toplogrednih plinov (zajema energetske in procesne emisije).

Certificiranje "C to C" (Cradle to Cradle Certification)

Znak se podeljuje za prizadevanja ekološko inteligentnih rešitev, ki zajemajo: uporabo materialov, ki so varni za zdravje ljudi in okolje v celotnem življenjskem ciklu izdelka in načrt sistema za ponovno uporabo materiala, kot sta recikliranje in kompostiranje, obnovljivi viri energije, učinkovito porabo in kakovosti vode, ki so povezani s proizvodno strategijo in družbeno odgovornostjo. Znak se uporablja za materiale, procese in končne izdelke.

"Swan" – skandinavski ekološki znak

Ekološki znak zagotavlja izpolnjevanje določenih okoljevarstvenih kriterijev z uporabo metod, neodvisnih laboratorijev, spričeval in kontrolnih obiskov in zajemajo celoten krog proizvodnje in proizvodov.

Modri angel (Blue Angel)

Znak »modri angel« je nemški nacionalni okoljski znak ali »ekoizjava« oziroma znak za javno naročilo, ki je podeljen za proizvode in storitve, ki so okolju prijazni. To pomeni: varovanje zdravja, podnebja, vode in drugih ekoloških virov.

Znak spodbuja skrb za okolje in zdravje ljudi, potrošnikov in se podeljuje izdelkom in storitvam.

Ekološko drevo – Avstrija

Avstrijsko "ekološko drevo" poleg izdelkov vključuje še storitve.

Ekološke oznake s področja ravnanja z odpadno embalažo (pregled SLOPAK)

Zelena pika in trikotnik (različne izvedbe)

"Zelena pika" (uporablja se za embalažo, ki jo zbirajo in ponovno uporabljajo kot sekundarno surovino), in "trikotnik iz zelenih puščic", ki se uporablja za embalažo, ki se lahko reciklira oziroma je izdelana iz recikliranega materiala in vključuje zbiranje, predelavo v nov izdelek in nakup izdelka iz reciklata. Oba znaka najdemo tudi pri nas. Zelena pika je najbolj razširjen ekološki znak v Evropi in se pojavlja na embalaži izdelkov.

Dr. Vera Rutar,
Inštitut za celulozo in papir

Ozaveščamo

OKOLJSKI ZNAK »PAPER BY NATURE«

Edina vseevropska shema namenjena zmanjševanju vplivov na okolje med proizvodnjo in predelavo papirja

»PAPER BY NATURE« ECO-LABEL

Unique pan-European scheme of paper production and conversion intended for decreasing environmental impacts

The Paper by Nature Association promotes environmentally friendly practices in the paper converting industry as well as the responsible use of paper amongst consumers. Initiated by several key European industrial actors and dedicated to meeting the growing need expressed by consumers for a point of reference with regard to converted paper products, the Paper by Nature Association aims at providing a framework for initiating and maintaining dialogue between different stakeholders; those from the industry as well as from the non-profit sector. The Association has developed the Paper by Nature Eco-label which objective is to offer the global reference for European consumers of converted paper products.

Združenje »Paper by Nature« je namenjeno oznanjanju okolju prijaznih praks v proizvodnji in predelavi papirja kot tudi odgovorne rabe papirja in papirnih izdelkov s strani potrošnikov. Združenje je bilo ustanovljeno leta 2008 na pobudo nekaj največjih evropskih predelovalcev papirja. Pogovarjali smo se z g. Günterjem Tyrel De poixom, direktorjem Stora Enso Francija in enim od štirih članov upravnega odbora Združenja »Paper by Nature«. Gospod De poix nas je s svojim obiskom počastil na Dnevh papirništva 2010 na Bledu.

Kaj so glavni razlogi za ustanovitev združenja »Paper by Nature« in oblikovanja novega okoljskega znaka?

Danes obstaja mnogo ekoloških certifikatov in iniciativ; nekatere se ukvarjajo s trajnostnim ravnanjem z gozdovi ter drugimi surovinami (PEFC, FSC), druge s procesom proizvodnje papirja (evropska marjetica, Modri angel itd.), tretji pa so namenjeni le procesu predelave papirja in označujejo končne izdelke, mnogi so tudi nacionalni. To seveda povzroča veliko zmedo med potrošniki, nabavniki in trgovci, saj izdelke med seboj težko primerjajo, zaradi obilice slednjih pa je zaupanje vanje majhno.

Certifikat »Paper by Nature« je prvenstveno namenjen označevanju papirnih izdelkov kot so kuverte, zvezki, risalni bloki, pisalni bloki in podobnim pisarniškim izdelkom iz papirja.

Največja težava je, če sklepam tudi iz lastnega položaja potrošnika, prav to, da potrošniki pravzaprav ne poznamo vsebine certifikatov, v katere je včasih vložena mnogo sredstev, časa in investicij?

Res je. Resnica sicer je, da obstaja mnogo samooklicanih certifikatov, ki povzročajo veliko zmedo na trgu in nezaupanje v različne certifikate nasploh. Res pa je, kot ste ugotovili, da so nekateri certifikati za podjetja veliki projekti in je v ozadju veliko vložena dela in sredstev. Težava je v tem, da morda certifikati niso dovolj promovirani med potrošniki, da bi jih slednji bolje poznali in cenili njihovo resnično vrednost.

Mi smo te težave identificirali in si postavili cilj, da oblikujemo ekološki znak, ki bo združeval vse najboljše ekološke prakse v Evropi, torej:

ekološki znak »Paper by nature« je prvi zaupanja vreden ekološki znak izdelkov iz papirja, ki vključuje celotno verigo vrednosti; od surovin in postopka izdelave papirja do postopka predelave papirja. Vključuje tudi varčevanje z energijo, zmanjšanje emisij v vodo in zrak ter druge omejitve rabe virov in substanc, ki so škodljive za okolje, med procesom predelave papirja.

Kako se certifikat »Paper by Nature« podeljuje?

Podeljuje ga neodvisna akreditirana certifikacijska hiša, ki opravi skrbni pregled podjetja ter revizijo vseh postopkov, materialov itd. po kriterijih ekološkega znaka. Po pridobitvi ekološkega znaka se certifikat revidira vsake tri leta po strogo predpisanih pravilih in ponovnem pregledu, medtem ko se nekatere postavke preverjajo letno, na primer izvor vlaken.

Lastnik ekološkega znaka mora na svoje izdelke obvezno označiti z logom »Paper by Nature« ter številko certifikata, kar omogoča boljšo sledljivost in kontrolo, saj lahko na uradni spletni strani »Paper by Nature« vsakdo preveri kdo je proizvajalec in kakšen je njegov status.

Se bo certifikat »Paper by Nature« razvijal oziroma nadgrajeval?

Seveda, če želimo zgraditi močan in zaupanja vreden standard smo vstopili v dinamičen proces, ki se stalno nadgrajuje in posodablja, saj le tako lahko vključujemo najboljše znane ekološke prakse. Za nami je že ena revizija standarda, ki je usklajena tako s predstavniki Evropske komisije, potrošniškimi organizacijami kot tudi z razširjeno množico proizvajalcev in potrošnikov. Po naši oceni smo ena najzahtevnejših evropskih certifikacijskih hiš ta trenutek.

Več informacij boste našli na: www.paperbynature.com

Pogovor zapisala: Petra Prebil Bašin

THE PAPER BY NATURE ASSOCIATION (ASBL)
Promoting sustainable converted paper products

